

Examenul național de bacalaureat 2021

Proba E. c)

Istorie

Varianta 2

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

ZADANIE I.

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné zdroje:

A. „V štvrtom a piatom desaťročí 19. storočia, rôzne revolučné spoločnosti a organizácie z Moldavska (Moldova), Valašska (Țara Românească) a Transylvánie (Transilvania) sa pokúšali ponúkať konkrétne riešenia základných problémov rumunského národa [...]. Postupne sa zovšeobecnilo predsvedčenie, že jedinou cestou ich riešenia [...] bola povstalecká, revolučná taktika. Pohybovaním sa intelektuálov na jednej a druhej strane Karpát (Carpaților), globálne problémy národa sa dostali do verejného povedomia. V tomto dôsledku, na jar roku 1848, [...] rumunská elita bola ideologicky pripravená začať všeobecnú akciu sociálneho a národného oslobodenia. [...] Hoci revolúcia z 1848-1849 bola prejavom celého rumunského národa, vďaka špecifickým podmienkam z každej provincie, ona nevybuchla súčasne a ani nemala [...] rovnaký priebeh.

Osobný režim panovníka Mihaila Sturdzu a susedstvo Ruska nepodporovali vypuknutie všeobecného povstania v Moldavsku. Revolúcia začala v Iași dňa 27. marca 1848 pomerne skromným zhromaždením. [...] Dokument bol nazvaný *Petícia-vyhlásenie bojarov a veľikánov Moldavska (Petiția proclamațiune a boierilor și notabililor Moldovei)*, významnú úlohu v jeho dotvorení mal básnik Vasile Alecsandri.“

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Istoria României*)

B. „Na rozdiel od koncomarcových udalostí z Moldavska, vo Valašsku prebiehala revolúcia vo vlastnom zmysle slova, ktorá trvala tri mesiace a vo vnútri bola víťazná, len cudzí vojenský zásah viedol v konečnom dôsledku k jej ukončeniu [...] 9. júna 1848 revolúcia vypukla v Islaz [...], a vytvorila sa prvá revolučná vláda [...]. Tu bol predstavený hlavný dokument [...] revolúcie, *Vyhlásenie z Islaz (Proclamația de la Islaz)* [...].

Niekoľko významných ustanovení boli zamerané na reorganizáciu štátneho života: nastolenie radikálne pozmeneného vládnutia, so «zodpovedným panovníkom zvoleným na 5 rokov zo všetkých spoločenských vrstiev» [...], zodpovednosť ministrov, modernizácia správy [...]. V oblasti občianskych práv a slobôd sa ustanovilo: zrušenie hodností a privilégií; rovnosť politických práv; rovnosť pri platení daní; zrušenie cenzúry; sloboda slova a združovania [...]. Mimoriadny význam malo [...] zrušenie poddanstva a zaopatrenie roľníkov pozemkami, s uhradením odškodného. Bolo to [...] ustanovenie, ktoré sa vzťahovalo na niektoré závažné problémy revolúcie, agrárny problém, od vyriešenia ktorého záviselo vo veľkej miere prilákanie sedliakov do revolúcie a, určitým spôsobom, aj osud revolúcie.“

(N. Isar, *Istoria modernă a românilor: 1774/1784-1918*)

Opierajúc sa o tieto zdroje, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte panovníka uvedeného v zdroji **A**. **2 body**
2. Napíšte, zo zdroja **B**, informáciu vzťahujúcu sa na agrárny problém. **2 body**
3. Uveďte dva historické priestory uvedené tak v zdroji **A**, ako aj v zdroji **B**. **6 bodov**
4. Napíšte na skúškový hárok písmeno zodpovedajúce zdroju, ktorý tvrdí, že revolučný program obsahuje ustanovenia týkajúce sa reorganizácie vládnutia. **3 body**
5. Uveďte jeden vzťah príčina–následok, medzi dvoma informáciami zo zdroja **A** a spresnite úlohu každej z nich (*príčina*, respektíve *následok*). **7 bodov**
6. Predstavte dve historické udalosti, ktoré prebehli v Rumunsku (România) v oblasti medzinárodných vzťahov v ôsmom-deviatom desaťročí 19. storočia. **6 bodov**
7. Uveďte jednu podobnosť medzi dvoma politickými akciami, na ktorých sa zúčastňujú Rumuni v roku 1918. **4 body**

ZADANIE II.

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný zdroj:

„Za účelom zaznamenania nástupu k moci prvej komunistickej vlády 6. marca 1948 bola zverejnená Ústava Rumunskej ľudovej republiky (Republicii Populare Române), jednohlasne schválená Národným zhromaždením (Marea Adunare) 13. apríla 1948. Táto ústava uvádzala, že «úplná moc v štáte pochádza od národa a patrí národu», prostredníctvom Veľkého zhromaždenia a prostredníctvom ľudových rád. Veľké národné zhromaždenie (Marea Adunare Națională) bolo «vrcholným orgánom štátnej authority», vydávalo zákony, vyhlasovalo vojnu a uzavieralo mier. Prezídium (Prezidiul) a Rada ministrov (Consiliul de Miniștri) sa zodpovedali len Veľkému národnému zhromaždeniu. [...]

Prvým veľkým rozhodnutím Veľkého národného zhromaždenia bolo znárodnenie priemyslu, dopravy, poisťovníctva a bankovej sústavy 11. júna 1948. S cieľom pozbaviť hospodárskej podpory politickú opozíciu, ale najmä koncentrovať hospodárske zdroje do rúk Rumunskej komunistickej strany (Partidul Comunist Român). Znárodnenie bolo pripravené s dostatočným predstihom už od prebratia kontroly nad Ministerstvom priemyslu v decembri 1945 prostredníctvom komisií hospodárskej obnovy a súpisu koncentrácie podnikov. Rumunská komunistická strana chcela mať úplný obraz o rumunskom hospodárstve. Navyiac, ešte od 28. decembra 1946, [...] Národná banka Rumunska bola znárodnená a boli nastolené vlastníctvo a priama kontrola štátu nad všetkými národnými úverovými inštitúciami. [...]

V auguste 1948 prišlo na rad aj školstvo. Všetky školy spravované cirkvami, ako aj tie, ktoré patrili cudzím štátom boli zavreté [...]. Radikálna reforma školských ustanovizní znamenala aj drastické čistky profesorského zboru, najmä vysokoškolského. Počnúc rokom 1948, stovky intelektuálov, hlavne odborníkov na humanitné vedy, boli odstránené zo školstva, aby im potom bol nainscenovaný rad súdnych procesov.”

(I. A. Pop, I. Bolovan, *Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova*)

Opierajúc sa o tento zdroj, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte politické združenie uvedené v danom zdroji. **2 body**
2. Uveďte storočie, na ktoré sa vzťahuje daný zdroj. **2 body**
3. Uveďte základný zákon Rumunska a jedno jeho ustanovenie uvedené v danom zdroji. **6 bodov**
4. Vypíšte z uvedeného zdroja dve informácie o školstve. **6 bodov**
5. Na základe daného zdroja sformulujte stanovisko vzťahujúce sa na opatrenia prijaté v hospodárskej oblasti, v období 1945-1948 a podporte ho dvoma informáciami zo zdroja. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti tvrdenie, podľa ktorého politická prax používaná v Rumunsku medzi rokmi 1990-2000 má demokratický charakter (Boduje sa opísanie významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i závery) **4 body**

ZADANIE III.

(30 bodov)

Vypracujte na približne dvoch stranách esej o rumunskom priestore v stredoveku a na začiatku novoveku, majúť na zreteli:

- uvedenie dvoch akcií prostredníctvom ktorých sa Rumuni zúčastňujú medzinárodných vzťahov v druhej polovici 14. storočia až prvej polovici 15. storočia;
- uvedenie dvoch následkov akcií vykonaných Rumunmi v oblasti medzinárodných vzťahov v druhej polovici 15. storočia;
- spresnenie centrálnej politickej inštitúcie nachádzajúcej sa v rumunskom mimokarpatskom priestore a prezentácia historickej udalosti, na ktorej sa zúčastňujú Rumuni v 16. až 17. storočí, v rámci medzinárodných vzťahov;
- sformulovanie stanoviska vzťahujúceho sa na centrálnu politickú inštitúciu v rumunskom východokarpatskom priestore v 18. storočí a jeho podporenie historickým argumentom.

Poznámka! Boduje sa aj používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra eseje**, zdôraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (opísanie jednej významnej historickej udalosti a používanie spojiviek, ktoré vyjadrujú kauzalitu, ako i záver) dodržiavanie **chronologického/logického sledu** historických udalostí a **zaradenie** eseje do spresneného rozsahu dvoch strán.